

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Marie Součkové a soudců JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Antonína Koukala ve věci **žalobkyně V. L.,** zastoupené JUDr. Radoslavem Přikrylem, advokátem, se sídlem Studená 498, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení, se sídlem Křižová 25, Praha 5,** o přezkoumání rozhodnutí žalované ze dne 7. 11. 2002, o kasační stížnosti proti rozhodnutí Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 28. 4. 2003, čj. 2 Cad 34/2003,

takto:

I. Kasační stížnost se **zamítá.**

II. Žalovaný **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Rozhodnutím žalované ze dne 7. 11. 2002, byl dle ustanovení § 56 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění (dále jen „ zákon o důchodovém pojištění“) žalobkyni odejmut starobní důchod ode dne 14. 11. 2002 s odůvodněním, že důchodový věk dosáhne až dnem 2. 3. 2006, neboť jí lze hodnotit výchovu pouze dvou dětí a proto jí podle ustanovení § 31 zákona o důchodovém pojištění nárok na starobní důchod vznikne nejdříve dne 2. 3. 2003. Syn žalobkyně V. V., byl rozsudkem Okresního soudu v Jindřichově Hradci ze dne 13. 9. 2000 svěřen do výchovy otce a to od 1. 7. 2000, od tohoto dne byla stanovena žalobkyni vyživovací povinnost, její osobní péče o syna fakticky skončila dnem 30. 6. 2000. Tuto skutečnost žalobkyně ve své žádosti o starobní důchod neuvedla, proto jí žalovaná přiznala důchod již od 1. 1. 2002, přesto, že o třetí dítě, syna V., osobně nepečovala do dosažení jeho zletilosti po dobu 10 roků a nárok jí tedy na starobní důchod nevznikl. Z uvedeného důvodu rozhodl žalovaný též, že žalobkyně je povinna vrátit přeplatek na důchodu ve výši 51 385 Kč.

Žalobkyně se domáhala zrušení rozhodnutí žalované s tím, že z její strany k žádnému pochybení nedošlo, nesouhlasí s tím, že by splnila podmínku výchovy pouze dvou dětí, namítala, že o syna V. pečovala osobně od jeho narození až do 24. 10. 2001, kdy byla v důsledku neúnosných podmínek, vytvářených jejím manželem, donucena odstěhovat se z domku, ve kterém do té doby všichni žili.

Rozsudkem, napadeným kasační stížností, krajský soud žalobu zamítl a v odůvodnění tohoto rozsudku uvedl zejména, že nárok na starobní důchod vznikne pojištěnci za předpokladu splnění dvou základních podmínek, kterými jsou potřebná doba pojištění a dosažení stanoveného věku, před dosažením důchodového věku má pojištěnec nárok na starobní důchod též, získal-li dobu pojištění nejméně 25 let a do dosažení důchodového věku mu ode dne, od něhož se starobní důchod přiznává chybí nejvýše tři roky. Podle ustanovení § 32 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění činí důchodový věk u žen, které vychovaly tři nebo čtyři děti 54 let, pokud vychovaly dvě děti 55 let. Podle odstavce 2) téhož ustanovení u pojištěnců, kteří dosáhnou věkových hranic shora citovaných v období od 1. 1. 1996 do 31. 12. 2006 se důchodový věk stanoví tak, že ke kalendářnímu měsíci, ve kterém pojištěnec dosáhl této hranice se přičítají u žen čtyři kalendářní měsíce za každý i započatý kalendářní rok z doby po 31. 12. 1995 do dne dosažení věkových hranic uvedených v odstavci 1).

Skutečnost, že žalobkyně pečovala o dvě dcery, je prokázána a je nesporná. Účast na výchově a osobní péči o nezletilého syna V., jako podmínka pro určení důchodového věku žalobkyně, byla soudem zjišťována z listinných důkazů, ze zprávy Okresního úřadu v Jindřichově Hradci , z opatrovnického spisu čj. P 113/2000 Okresního soudu v Jindřichově Hradci, z rozsudku Okresního soudu v Jindřichově Hradci ze dne 13. 9. 2000, z výslechu otce nezletilého a bývalého manžela žalobkyně provedeného Krajským soudem. Soud v podrobném odůvodnění svého rozsudku dospěl k závěru, že žalobkyně neprokázala své tvrzení, že o nezletilého syna V. pečovala do věku 10 let, osobně o syna pečovala do 30. 6. 2000, podmínku výchovy pro nárok na starobní důchod splnila pouze u dvou dětí a důchodového věku proto dosáhne až dne 2. 3. 2006. Nejdříve jí lze starobní důchod přiznat tři roky před dovršením důchodového věku, což je ke dni 2. 3. 2003.

Krajský soud v kasační stížností napadeném rozsudku zkonstatoval, že rozhodnutím žalované, kterým byl žalobkyni odejmut starobní důchod, bylo postupováno v souladu se zákonem, žalobkyně podmínky pro přiznání předčasného starobního důchodu dle ustanovení § 31 zákona o důchodovém pojištění k datu 1. 1. 2002 nesplňovala, nárok na starobní důchod jí k tomuto datu nevznikl, neboť o nezletilého syna V. osobně nepečovala do dosažení jeho zletilosti po dobu deseti roků. Při hodnocení osobní péče vycházel soud z péče faktické, tedy od data, kdy přestala žalobkyně o syna osobně pečovat, což v daném případě je dnem 30. 6. 2000.

Po předestření plateb považovala žalobkyně vyčíslení přeplatku ve výši 51 385 Kč za nesporné, soud uvádí, že se proto již touto žalobní námitkou nezabýval.

Proti tomuto rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích podala žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) kasační stížnost. Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti a konstatoval, že kasační stížnost je podána včas. Rozsudek byl stěžovatelce doručen 2. 6. 2003, kasační stížnost byla podána faxem dne 15. 6. 2003 a k poštovní přepravě dne 16. 6. 2003 a byla podána včas. Jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná. Stěžovatelka je zastoupena advokátem.

Jako důvody kasační stížnosti stěžovatelka uplatňuje důvody podle ustanovení § 103 odst. 1 písmeno a) s. ř. s., namítá zejména, že nezákonnost spatřuje v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, zejména otázky obsahu termínu „výchova dítěte“ či „osobní péče“ a to zejména v konkrétních okolnostech a souvislostech s posuzovaným případem.

Stěžovatelka uvádí, že v rozhodném období probíhalo rozvodové řízení s otcem nezletilého syna V., stěžovatelka i její bývalý manžel se pokoušeli v předchozím řízení soudu vysvětlit, že jejich jednání v rozhodném rozvodovém období i obsah písemností, které jsou součástí rozvodového i opatrovnického spisu byly mnohdy velmi účelové, podmíněné okolnostmi sporu o dítě a motivované zájmem uspět ve sporu o tom, komu bude dítě svěřeno, když oba si byli současně vědomi, že jejich zkreslující tvrzení v těchto řízeních nejsou sankcionována. Bývalý manžel stěžovatelky, pokud v řízení vypovídal jako svědek, po opakovaném poučení o možných následcích křivé svědecké výpovědi v podstatě potvrdil, co tvrdí i stěžovatelka, tedy, že o syna V. osobně pečovala až do října 2001, kdy byla nucena se odstěhovat z domku, kde do té doby rodina bydlela. V současné době je stěžovatelka limitována skutečností, že syn byl administrativně svěřen do péče otce, však pečuje o něj stále.

Stěžovatelka namítá, že fakt, že soud za určitých okolností musí rozhodnout o tom, že se dítě „právně“ svěřuje do péče jednoho z rodičů, nemůže automaticky znamenat, že výchova dítěte druhým z rodičů končí.

Z těchto důvodů navrhuje stěžovatelka napadený rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích zrušit a věc vrátit k dalšímu řízení.
Stěžovatelka navrhuje dále, aby byl této kasační stížnosti přiznán odkladný účinek.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadený rozsudek soudu v souladu s ustanovením § 109 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které stěžovatelka uplatnila včas ve své kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud přitom neshledal vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Kasační stížnost není důvodná.

Rozhodování soudu o kasační stížnosti je ovládáno principem kasace, soud tedy provádí jen důkazy nezbytné k tomu, aby mohl rozhodnout, v rámci své přezkumné činnosti sleduje, jak soud, který ve věci rozhodoval zhodnotil důkazy, jak se vypořádal s tvrzením žalobce a důkazy navrženými či předloženými, zda okruh skutečností, které v řízení měly být zjišťovány, byl zjištěn v postačujícím rozsahu, zda se tak stalo s použitím zákonných důkazních prostředků a způsobem, který neodporuje procesnímu předpisu a zda skutkový stav, který byl zjištěn, má oporu v provedených důkazech.

Stěžovatelka uvádí jako důvod kasační stížnosti § 103 odst. 1 písm.a) s. ř. s., podle toho ustanovení lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti, jež spatřuje v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.

Za onu spornou, či nesprávně posouzenou právní otázku soudem v předcházejícím řízení označila stěžovatelka výklad obsahu pojmu „výchova dítěte“ či „osobní péče“, odpověď na tuto otázku je nutno znát pro stanovení důchodového věku stěžovatelky.

Nárok na starobní důchod vznikne pojištěnci za předpokladu splnění dvou základních podmínek, kterými jsou potřebná doba pojištění a dosažení stanoveného věku, před dosažením důchodového věku má pojištěnec nárok na starobní důchod též, získal-li dobu pojištění nejméně 25 let a do dosažení důchodového věku mu ode dne, od něhož se starobní důchod přiznává chybí nejvýše tři roky. Podle ustanovení § 32 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění činí důchodový věk u žen, které vychovaly tři nebo čtyři děti 54 let, pokud vychovaly dvě děti 55 let. Podle odstavce 2) téhož ustanovení u pojištěnců, kteří dosáhnou věkových hranic shora citovaných v období od 1. 1. 1996 do 31. 12. 2006 se důchodový věk stanoví tak, že ke kalendářnímu měsíci, ve kterém pojištěnec dosáhl této hranice se přičítají u žen čtyři kalendářní měsíce za každý i započatý kalendářní rok z doby po 31. 12. 1995 do dne dosažení věkových hranic uvedených v odstavci 1).

Podle ustanovení § 32 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění je podmínka výchovy dítěte pro nárok ženy na starobní důchod splněna, jestliže žena osobně pečuje nebo pečovala o dítě ve věku do dosažení zletilosti alespoň po dobu deseti roků. Pokud se však žena ujala výchovy dítěte po dosažení osmého roku jeho věku, je podmínka výchovy dítěte splněna, jestliže žena osobně pečuje nebo pečovala o dítě ve věku do dosažení zletilosti aspoň po dobu pěti roků; to však neplatí, pokud žena před dosažením zletilosti dítěte přestala o dítě pečovat.

Zákon o důchodovém pojištění pro uznání podmínky výchovy dítěte pro uznání nároku ženy na starobní důchod požaduje „osobní péči“ matky, tedy takovou, na níž se matka osobně, aktivně, průběžně podílí. Je zřejmé, že pokud matka dítě navštěvuje, projevuje o něj zájem, přispívá na jeho výživu otci, kterému bylo nezletilé dítě svěřeno do výchovy, podílí se na výchově syna neboť podle zákona o rodině jsou především rodiče odpovědni za všestranný duševní a tělesný rozvoj svých dětí a zvláště za jejich řádnou výchovu. Pro přiznání nároku na důchod, resp. uznání „osobní péče o dítě“ pro snížení důchodového věku u žen, však požaduje zákon o důchodovém pojištění soustavnou osobní péči o dítě, alespoň po dobu 10 roků, která nemohla být naplněna, pokud byl syn soudem svěřen do péče otce, který za jeho péči nese odpovědnost, matka a syn byli od sebe odděleni a syn pobýval u otce.

Tato skutečnost byla krajským soudem řádně zdůvodněna, soud se podrobně zabýval jednotlivými důkazními prostředky, řádně zdůvodnil, jaké závěry z jednotlivých důkazů, ve spise obsažených dovozuje a proč.

Nová námitka stěžovatelky uplatněná v kasační stížnosti, že tvrzení před okresním soudem i opatrovnickým „soudem“ bylo účelové, je tvrzení, které již Nejvyššímu správnímu soudu nepřísluší hodnotit. Pokud stěžovatelka uvádí, že tvrzení v předchozích řízeních bylo účelové, aby bylo dosaženo kýženého výsledku ve sporu, je namístě otázka, zda se nyní nejedná o stejný úmysl.

Z odůvodnění kasační stížností napadeného usnesení je zřejmé, z jakých důvodů krajský soud žalobu zamítl, jak zhodnotil důkazy, jak se vypořádal s tvrzením stěžovatelky a důkazy navrženými či předloženými, skutečnosti, které v řízení měly být zjišťovány, byly zjištěny a skutkový stav, který byl zjištěn, má oporu v provedených důkazech.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Za této procesní situace, kdy Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti rozhodl neprodleně po jejím obdržení a po nezbytném poučení účastníků řízení o složení senátu,

se z důvodu nadbytečnosti již samostatně nezabýval návrhem na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle ustanovení § 60 odst. 1 a 2 s.ř.s.

Protože žalobkyně nebyla ve sporu úspěšná a žalované nenáleží náhrada nákladů řízení ze zákona, rozhodl tak, že se úspěšné žalované právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 4. prosince 2003

JUDr. Marie Součková
předsedkyně senátu